Bedrijfseconomie in Balans, 8e druk, havo,
Hoofdstuk 10 Schenken en erven
Samenvatting d.d. 19-1-2019

10.1 Schenken civiel

Schenken is een overeenkomst waarbij de schenker ten koste van zijn eigen vermogen de ontvanger (begunstigde) verrijkt zonder tegenprestatie. Als tussen de schenkingsdatum en overlijdensdatum van de schenker minder dan *180 dagentermijn* zit, wordt de schenking bij de erfenis geteld (en moet er erfbelasting worden betaald).
Bij *schenking onder bewind* schenkt de schenker aan de ontvanger, waarbij de bewindvoerder de schenking beheert. Een schenking onder bewind moet altijd schriftelijk worden vastgelegd in de *bewindakte*. In die overeenkomst staat dat wat geschonken wordt onder bewind zal staan en wanneer het bewind eindigt.
Een *schenking onder uitsluitingsclausule* sluit uit dat de schenking binnen een eventuele huwelijksgemeenschap terechtkomt en met een *insluitingsclausule* valt de schenking juist wel in de gemeenschap.

10.2 Schenken fiscaal

Bij erven en schenken moet je als ontvanger meestal *erf- en schenkbelasting* betalen. De tarieven en vrijstellingen worden jaarlijks door de Belastingdienst gepubliceerd.
Een *ANBI* is daarvan vrijgesteld. Dit is een algemeen nut beogende instelling en voldoet aan de voorwaarden: 90%-eis, geen winstoogmerk, beloning bestuurders beperkt tot onkostenvergoeding en openbaar maken van gegevens op een website. Bij een *periodieke gift* heeft de schenker *fiscale voordelen* als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan: de voorwaarden van de gift zijn vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst, de ANBI levert geen tegenprestatie voor de gift, de minimale periode is vijf jaar en bij een gewone gift die vrijwillig wordt gedaan aan een ANBI is deze schriftelijk te bewijzen met een bankafschrift.
Een *SBBI* is een sociaal belang behartigende instelling. Deze behartigt individuele belangen van leden of een doelgroep, maar heeft ook een maatschappelijke waarde. Een schenking aan een SBBI is *niet fiscaal aftrekbaar*.

10.3 Erven civiel

De *nalatenschap* is het vermogen dat de overleden persoon nalaat, dit kunnen bezittingen of schulden zijn. Als de erflater geen testament heeft, geldt het *versterfrecht*. Binnen de erfgenamen bestaat een *volgorde van groepen erfgenamen*. Bij vererving erven alleen personen in de eerste groep. Zijn er geen erfgenamen in de eerste groep, dan erven de erfgenamen in de tweede groep enz. Binnen een groep heeft iedere persoon recht op een

gelijk deel van de nalatenschap. Binnen de groepen kunnen bij *plaatsvervulling* de (klein)kinderen de plaats innemen van een erfgenaam; dit kan als de erfgenaam is overleden, de erfenis verwerpt of onwaardig is.
In groep 1 kan de langstlevende echtgenoot met een *ongedaanmakingsverbintenis* de toedeling van alle goederen en schulden binnen drie maanden na overlijden van de erflater ongedaan maken. Daardoor wordt de overbedeling van de langstlevende ongedaan gemaakt.
Bij hertrouwen van de langstlevende echtgenoot is het *stiefoudergevaar* dat de vordering van de kinderen in een gemeenschap van goederen in het nieuwe huwelijk valt. Als de langstlevende ouder dan als eerste komt te overlijden, komt de hele nalatenschap in handen van de stiefouder. Met inroepen van het *wilsrecht* kunnen de kinderen hun vordering bij een nieuw huwelijk van de langstlevende ouder beschermen.
Degene die kiest voor het *notarieel testament* legt de voorkeuren en wensen uit aan de notaris die de *notariële akte* opmaakt. Deze notariële akte is het testament en moet worden ondertekend door de testateur en de notaris. De notaris doet melding van het testament bij het *Centraal Testamenten Register* (CTR).
Het *depottestament* wordt door de testateur zelf gemaakt en deze geeft dit (gesloten of open) in bewaring bij de notaris. Van deze verklaring maakt de notaris een *akte van bewaring*. Het testament en de akte van bewaring vormen samen het depottestament. De notaris moet hier ook melding van doen bij het CTR.
Een *legaat* is een door de erflater nagelaten goed of een geldbedrag aan een *legataris* (persoon of organisatie). De legataris is de ontvanger van het legaat en heeft niets te maken met de afwikkeling van de nalatenschap.
Met een *codicil* kunnen bepaalde -vooral persoonlijke- zaken gelegateerd worden die niet in een testament hoeven te worden opgenomen.
De *legitieme portie* is het deel van de erfenis waarop de *legitimaris* (het kind) altijd recht heeft. Vaak is de legitieme portie de helft van het erfdeel volgens het versterferfrecht.
De *legitieme (legitimaire) massa* is de waarde van de nalatenschap + waarde bepaalde giften (bepaalde giften in de afgelopen vijf jaar voor overlijden en giften aan legitimarissen) – schulden van de nalatenschap (schulden die bij overlijden aanwezig waren, kosten van begrafenis/crematie, kosten voor vereffenen nalatenschap enz).
Door te *onterven* is de onterfde persoon geen erfgenaam. Ze kunnen dus geen *rechtsopvolger* van de overledene worden. Als een kind wordt onterfd, kan hij de legitieme portie (in geld en binnen vijf jaar na overlijden) opeisen. De *legitimaire aanspraak* is de legitieme portie minus door de legitimaris tijdens zijn leven ontvangen giften van de erflater.

10.4 Afwikkeling nalatenschap

In een *verklaring van erfrecht*, een notariële akte, staan wie de erfgenamen zijn en wie bevoegd is om de nalatenschap af te wikkelen.

In de *verklaring van executele* staat wie de executeur is en welke bevoegdheden deze heeft. De executeur vereffent de nalatenschap en beheert de bezittingen en betaalt schulden.
Een *boedelbeschrijving* is een overzicht van alle bezittingen en schulden van de erflater per overlijdensdatum.
Bij *zuiver aanvaarden*, volgen de erfgenamen de erflater op in al zijn rechten en verplichtingen, de erfgenamen worden eigenaar van alle bezittingen, maar bij zuivere aanvaarding loopt de erfgenaam ook het risico om met zijn hele vermogen voor de schulden van de nalatenschap. Zuiver aanvaarden kan door een verklaring bij de rechtbank en door gedragingen: dat hij goederen van de nalatenschap verkoopt of onttrekt. Als een erfgenaam na zuivere aanvaarding een onverwachte schuld tegenkomt die hij niet kende en niet behoorde te kennen, kan hij binnen drie maanden na die ontdekking bij de kantonrechter een verzoek indienen om alsnog beneficiair te aanvaarden.
Beneficiair aanvaarden is aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving. Dan zijn de erfgenamen niet aansprakelijk voor de schulden als deze groter zijn dan de bezittingen.
Bij het *verwerpen* of weigeren van een erfenis is de persoon niet verantwoordelijk voor de erfenis dan ook niet voor de schulden, maar ook niet voor de bezittingen.

10.5 Erven fiscaal

Erven leidt meestal tot het betalen van *erfbelasting* door de erven. De tarieven en vrijstellingen worden jaarlijks bepaald door de Belastingdienst.
Boedelkosten (de kosten van de begrafenis/crematie, notariskosten (verklaring van erfrecht), kosten executeur enz.) verlagen de erfenis.
Bedrijfsopvolgingsregeling: een fiscale regeling waardoor een geërfde of geschonken onderneming kan voortbestaan.